

ni en *blaca* rimant en *-aca* en el provençal Raimbaut de Vaqueiras, «inz per las *blachas* / --- van sercan las *vachas*», en la *Vida de Santa Enimia*, també provençal o delfinesa i un i altra cap a 1200; la darrera porta un masculí *blacs* 'branques punxents de coscoll' rimant amb *dracs* (cf. roerg. *blac* «perche de chène», RLR xxiv, 230).

El *Tresor d'ou Felibrige* ens dóna *blacho* o *blaco* «ramée de chène blanc, jeune chène blanc, gaulle de chène, bois taillis de chènes ou de châtaigniers; terrain aride qui a porté des chènes blancs, friche, lande», amb el derivat *blacaredo* «chênaie» (Fourvières). Avui el FEW (I, 393a) localitza el mot al Nord de l'Isère, a Dia, en el Trièves occità (entre Gap, Dia i Grenoble), a Gilhoc (prop de Tournon, N. del Vivarès), a Alès, Boques del Roze,² i fins a Aniana (uns 30 km. ONO. de Montpellier) i finalment en el Roergue, però la presència en el català de les Corberes prova que aquesta àrea pròxima al Roine i l'Alt Tarn es prolonga fins al SE. de l'Aude.

Crec que M-Lübke no va tractar mai d'aquest mot. Però ja Jud el 1912 (BDR IV, 62) es manifestava intrigat i cridava l'atenció cap a un topònim venecià *biaca* (estudiat per Olivieri, *St. Gl. It.* III, 159) al qual —si no foncònic; o és prov.?— correspon la definició que Du C. dóna d'un b. ll. *blach(t)a* «ager consitus quercubus vel castaneis, adeo tamen distantibus ut arari possit». I no sense reserves suggeria si hi havia relació amb un grup de mots grisons i alt-italians (de la forma *blach*, *blecha*) per a una espècie de tela, borrasa o flassada, que seria d'origen longobard o alamanic: crec que podem deixar córrer aquesta idea vista la considerable diferència fonètica i semàntica, i la poca versemblança que un mot tan fortament arrelat al terrer occità tingui parentela germànica de dialecte alt-alemany.

Walter von Wartburg (*l. c.*) s'errà totalment, i persistentment en la indagació de l'origen del mot. Primer deia que era natural pensar, tractant-se de «chène blanc» en la família del germ. *BLANK* 'brillant' a la qual «pertanyen entre altres esc. ant. *blakkr* i nor. *blakra* 'brillar, guspirejar', o sigui formes sense nasal» («also formen ohne nasal»). (!); el benemèrit creador del gegantesc FEW traeix aquí el seu lamentable desconeixement de la lingüística germànica: no cal haver entrat gaire endins de l'estudi d'aquesta per saber el fet elemental que l'escandinau assimila *NK* en *kk* (dan. *takk* = angl. *thank*, al. *danken*), per tant és un disbarat creure que a base d'aquestes formes escandinaves es pugui postular un gòt. *BLAKK-* com ell fa! Algú degué assenyalar-li la seva *gaffe* i el 1939 va retirar (ZRPb. LIX, 303) aquest fantàstic mot gòtic, adherint-se a un article posterior de Jud (VRom. II, 1937, 4) al qual atribueix la idea que *blaca* vindria del gal **BALCOS* 'fort'. En realitat el que havia fet Jud en aquest treball era refutar una etimologia germànica de Gamillscheg (de la sèrie d'etimologies burgúndies, quasi totes falses, que havia publicat aquest autor en el volum darrer de *Rom. Germ.*). Inútil insistir en aquestes etimologies germàniques. Però Jud s'havia

limitat a suggerir breument i amb força escepticisme, si al costat de l'adjectiu gal citat (d'on s'ha derivat el cat. *balca* 'boga') podia haver existit una variant fonètica cèltica **BLACC-* que donés compte del provençal *blaca* 'garric'; com que no hi ha cap base per a tal variant fonètica, ni la boga té res a veure amb el garric (i de més a més fins per a *balca* aquesta etimologia és mal fundada) s'imposa també descartar aquesta segona etimologia de Wartburg.

Vendryes (*Rom.* LXVI, 367-9) indicà en fi un enllaç cèltic acceptable (no recollit, crec, fins ara, en cap obra general), postulant un gal **BLAKKĀ* 'plantació' fundat en el ky. *blagur* 'brotada, borrons, botges' («germs, sprouts») i en l'irl. *blaicce* 'ser jove' (parlant d'homes i dones):³ si no m'enganyo el mot irlandès parteix d'una base *BLAKKI-* bastant pròxima per la forma, però no tant pel significat, a la forma postulada com a gèllica, mentre que el mot gallec, que tan bé coincideix amb el significat d'aquella, suposa en canvi un *BLAK-* amb *-k-* senzill; però com que el mot gallec i l'irlandès tenen significats perfectament conciliables entre ells (a base de la idea de 'germinar', brotar juvenilmnt') és versemblant suposar que la *-kk-* doble és deguda a una geminació intensiva comuna a l'irlandès i al gal i no completa en britònic.

No veig que Vendryes hagi intentat donar al mot irlandès i gallec una explicació etimològica. Però no trobo gran dificultat a relacionar-los amb l'arrel indoeuropea *MEL-* 'fer a bocins, fer farina, moldre', puix que d'aquesta es forma una arrel amplificada *MEL²K/MLĀK-* que havia d'evolucionar fonèticament en *BLĀK-* en britònic, des dels orígens, i en gèllic des de l'etapa de l'irlandès mitjà, evolució que per tant és lògic atribuir ja al cèltic continental de l'Antiguitat; cf. el celto-romànic **BLATO-* 'blat' en lloc del cèltic insular **MLĀTO* 'farina', celto-romànic **BRATT-*, **BARATT-* (vegeu supra *BARATAR*) al costat del cèltic insular *MRAT-* 'enganyar, defraudar' (més casos de *ML > BL-* en cèltic continental, veg. Horst Schmitt, *ZCPb.* XXVI, 96, 151).

Ara bé les llengües insulars presenten diversos representants d'aquesta arrel amb sentits relacionables amb el de 'plantació, plançó, brot tendre': irlandès antic *mlāith*, irlandès mj. *blāith* 'suau, llis' («smoth, gentle»), bretó mj. *blot* 'bla, tendre', que postulen *ml̥ti-*, ky. *mulwŋ* 'escombrall, detritus, escombraries' («exverrae, sordes, quisquillae», pròpiament 'trits, engrunes, menudalla') que suposa *MOLU-KO-*, etc.; la variant *MELK/MĪK-/MEL²K-* està ben representada en la major part de les famílies indoeuropees: paleosl. *mēlūkī* 'petir', 'som, sense fondària', lit. *smulkūs* 'fi' (i altres formes bàltiques), gr. *μαλαχός* 'bla, moll, tou', *βλάξ* 'flac, ensopit', irl. mj. *malcad* 'podrir-se', irlandès mj. *blēn* 'els engonals, els tous del cos', que suposa **MLAK-NA*, veg. Pok., *IEW*, 716.37, 717.31, 719.16, 719.25.

¹ Amb caràcter de nom propi trobem *Bernart de la Blacha* en un doc. de c. 1160, referent també a la zona de Chabeuil, al Sud de Valensa (Brunel,